

Warszawa, 2010.01.05

MINISTER

ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

RYBrś-MJ-IW-0703-1/10(32)

Pan
Zdzisław Pupa
Przewodniczący Komisji Środowiska
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Panie Przewodniczący!

W odpowiedzi na pismo z dnia 12 grudnia 2009 r., znak BPS/KS/005/09, przy którym przekazano Memorial Delegatów XXIX Zjazdu Polskiego Związku Wędkarskiego odnoszący się do zagrożeń mających wpływ na ichtiofaunę rzek, jezior i zbiorników wodnych, poniżej przedstawiam stanowisko w sprawie.

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi znane są trudności związane z zachowaniem właściwego stanu ekologicznego polskich wód. Liczne czynniki, w sposób pośredni lub bezpośredni, oddziałują negatywnie na jakość rzek i jezior oraz związanych z nimi siedlisk, wpływając tym samym na wielkość i strukturę zasobów ryb. Pociąga to za sobą bardzo niekorzystne zjawiska w zakresie możliwości rozwoju rybactwa, a także innych dziedzin życia gospodarczego.

Poprzeczne budowle hydrotechniczne zaburzające ciągłość biologiczną rzek, w tym możliwości odbywania wędrówek tarłowych, zidentyfikowano jako jedno z najbardziej istotnych zagrożeń dla żywych zasobów wód. Olbrzymim zagrożeniem jest również nadmierna, często rabunkowa eksploatacja kruszywa z koryt rzecznych, która w oczywisty sposób burzy naturalny układ w rzece. W wyniku zabudowy rzek oraz poboru z nich kruszywa następuje wyraźne zmniejszenie różnorodności biologicznej, niszczenie tarlisk, kryjówek oraz żerowisk ryb. Dochodzi również do bardzo niekorzystnych następstw związanych ze zjawiskami erozyjnymi oraz zaburzeniami naturalnej sedymentacji. Niszczenie tarlisk i żerowisk nie odbywa się wyłącznie w sposób mechaniczny, lecz również poprzez ich zamulenie. Zawiesina podrywana podczas prac w korycie lub opróżniania zbiorników osiadając na złożonej ikrze powoduje jej bardzo wysoką śmiertelność. Nie jest też obojętna dla innych stadiów rozwojowych ryb.

W mojej opinii korzystanie z wód nie powinno powodować pogorszenia stanu wód, ekosystemów od nich zależnych, a także możliwości odtwarzania zasobów ichtiofauny. W związku z powyższym w przypadku wydawania pozwoleń wodnoprawnych powinno się uwzględniać wszelkie aspekty środowiskowe, a także stanowisko uprawnionego do rybactwa, który zwykle dysponuje najlepszą wiedzą o żywych zasobach wód. Należy jednak podkreślić, że zasady gospodarowania wodami, a w szczególności ochronę i korzystanie z zasobów wodnych, w tym tryb i warunki udzielania pozwoleń wodnoprawnych reguluje ustawa z dnia

18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.) i za wykonywanie tych przepisów nie odpowiada Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Przy czym jako Minister odpowiedzialny za dział rybołówstwo współpracuję z Ministrem Środowiska w rozwiązywaniu spraw istotnych dla rybactwa. W ramach kontaktów przedstawiciele obu resortów przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi wielokrotnie podnosili problematykę zapewnienia korzystnego stanu wód dla bytowania ryb, akcentując uregulowanie kwestii zanieczyszczenia wód oraz zapewnienie lepszej kontroli nad regulacją rzek. Podkreślano potrzebę właściwego planowania w gospodarce wodnej i wysuwano szereg propozycji, takich jak koncepcja rzek istotnych dla ryb wędrownych wolnych od zabudowy. Jednak nie zawsze proponowane rozwiązania są akceptowane przez inne resorty.

Niemniej dużym sukcesem było takie uzgodnienie przepisów dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych, które wprost wymieniają uprawnionych do rybactwa jako strony postępowania o udzielenie pozwolenia. W tym miejscu dostrzegam olbrzymią rolę rybackich organizacji pozarządowych, w tym Polskiego Związku Wędkarskiego, którego Okręgi użytkują rybacko znaczne powierzchnie wód Polski. Jako strony poszczególnych postępowań podmioty te mają wpływ na wydawane pozwolenia i mogą stać na straży interesów rybactwa, ochrony środowiska oraz ogółu społeczeństwa, tak aby nie dopuszczać do pogorszenia ekologicznych funkcji wód oraz stanu ekosystemów wodnych. O sile organizacji pozarządowych świadczą akcje społeczne, takie jak akcja poparcia dla moratorium na budowę małych elektrowni wodnych, która spotkała się ze zrozumieniem w resorcie środowiska.

Chciałbym również podkreślić, że działania zmierzające do udrożnienia rzek dla migracji ryb oraz poprawy ich bytowania poprzez, przykładowo, odtwarzanie tarlisk zostały priorytetowo potraktowane w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”. Inwestycje dotyczące budowy urządzeń umożliwiających wędrówkę ryb oraz działania obejmujące renaturyzację ich siedlisk otrzymały najwyższe możliwe wsparcie finansowe, to jest 100 % zwrotu kosztów kwalifikowanych. Wszystkie te działania mają na celu poprawę stanu zasobów ryb oraz rozwój rybactwa, przyczyniając się również do poprawy stanu ekologicznego i biologicznego wód powierzchniowych i cieszą się obecnie dużym zainteresowaniem beneficjentów.

Odnosząc się do poruszanych w Memoriale kwestii przegradzania rzek rybackimi narzędziami sieciowymi oraz gospodarki rybackiej prowadzonej przez uprawnionych do rybactwa w obwodach rybackich, pragnę poinformować, że w celu zapewnienia prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej wydano szereg regulacji, które na bieżąco ulegają aktualizacjom. Od pierwszego sierpnia 2009 r. obowiązują zmiany wprowadzone ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. r. Nr 92, poz. 753, ze zm.). Wprowadzone zmiany ułatwiają dokonywanie kontroli realizowania przez uprawnionych do rybactwa obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej oraz zwiększają uprawnienia marszałków województw. Marszałkowie zostali upoważnieni do wydawania decyzji zobowiązujących uprawnionych do rybactwa w obwodach rybackich do zawieszenia połowu ryb niektórych gatunków, z użyciem wybranych rybackich narzędzi i urządzeń połowowych w określonych wodach i na czas niezbędny do zapewnienia rybom ochrony i możliwości odbycia tarła. Marszałkowie mają również możliwość wydawania decyzji zobowiązujących użytkowników wód do umożliwienia swobodnego przepływu ryb, jeżeli przepływ taki nie jest możliwy z przyczyn zależnych od tego użytkownika.

Rozwiązania te stanowią uzupełnienie dotychczasowych przepisów generalnie zabraniających przegradzania sieciowymi rybackimi narzędziami połowowymi więcej niż połowy szerokości łóżyska wody płynącej. Dalsze zmiany zwiększające możliwości ochrony ryb, między innymi poprzez tworzenie specjalnych programów ochrony i odbudowy zasobów ryb, przewidziane zostały w projekcie ustawy o zmianie ustawy o rybactwie śródlądowym przyjętym w dniu 29 grudnia 2009 r. na posiedzeniu Rady Ministrów. Przedmiotowy projekt przewiduje również szereg zmian w przepisach karnych, które również mają na celu poprawę ochrony ryb. Uznano za uzasadnione wskazanie, że karą jest zagrożone także usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo w popełnieniu czynu, ponieważ w warunkach terenowych trudno jest uchwycić sprawcę dokładnie w chwili popełnienia czynu zabronionego, a w wielu przypadkach sprawcy działają wspólnie dzieląc między siebie zadania. Konieczność usprawniania przepisów w tym względzie w żaden sposób nie dyskredytuje pracy Państwowej Straży Rybackiej (PSR). Dostrzegam liczne korzyści z istnienia wyodrębnionej, specjalistycznej straży odpowiedzialnej za prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów o rybactwie śródlądowym. PSR ma bardzo duże tradycje i spełnia się w roli formalnoprawnego nadzorcy i współpracownika Społecznej Straży Rybackiej. Obie instytucje uważane są przez licznych partnerów społecznych za bardzo wartościowe, choć faktycznie niedoinwestowane. Należy jednak podkreślić, że PSR to niezależna jednostka organizacyjna, podległa bezpośrednio wojewodzie. W związku z powyższym Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie ma wpływu na zwiększenie stanu zatrudnienia strażników, a także na budżet poszczególnych komend.

Odnosząc się do problemu, jakim jest niesprawna przepławka na zaporze we Włocławku, pragnę poinformować, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjęło działania mające na celu kompleksowe udrożnienie dla organizmów wodnych Stopnia Wodnego we Włocławku. Od 2005 r. realizowany jest, przy współpracy z FAO, program pomocy technicznej „Przywrócenie szlaków wędrownych dla wędrownych gatunków ryb w polskich rzekach”. Jego docelowym osiągnięciem ma być przywrócenie szlaków wędrownych troci i łososia oraz wielu innych gatunków ryb wędrujących wodami Wisły, zarówno w górę, jak i w dół rzeki. Obecny etap prac zakładających udrożnienie stopnia wodnego Włocławek dla ryb i innych organizmów wodnych skupia się nad dopracowaniem technicznych szczegółów przebudowy istniejącej przepławki, której remont planuje Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Z up. Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi
SEKCYJA OŚRODKÓW WODNYCH

Kazimierz Płocki